

Bouppteckningar i Uleåborgs Stad 1653–1800, utgivna af ALF BRENNER (†).
Genealogiska Samfundets i Finland Skrifter XXV. Tammerfors 1963–65.
viii + 671 s. 18 mk.

I betragtning af den flittige brug historikerne gør af det rige kildestof, som skifterne repræsenterer, er det påfaldende, hvor få udgaver der findes på dette område. Udover Jørgen Olriks lille bog fra 1903, *Borgerlige Hjem i Helsingør for 300 Aar siden*, der bringer en kulturhistorisk gennemgang af en række borgerlige boer (et tysk sidestykke til Olriks bog, Maria Schmidt: *Das Wohnungswesen der Stadt Münster im 17. Jahrhundert*, Münster 1965, bygger på testamenter), kan der fra dansk side vistnok kun nævnes det brudstykke af skiftet efter rigsråd Eske Brock, som C. Rise Hansen har udgivet for Udvalget for udgivelse af kilder til landbefolkningens historie. Det må meget håbes, at samme udvalgs planer om en udgave af bondeskifter må blive til virkelighed.

Anderledes står det til i Finland, hvor det meget aktive Genealogiska Samfundet i sin skriftserie har offentliggjort en række købstadskifter, senest et svært bind omfattende Uleåborg. Sigtet med publikationen er naturligvis først og fremmest personalhistorisk, men der er tillige fremlagt et omfattende kulturhistorisk stof. Derimod må, som det bemærkes i forordet, etnologiske og økonomiske historiske undersøgelser fortsat ske på grundlag af de originale kilder, selv om udgaven naturligvis også her er en hjælp. For den ikke-finske (-svenske) benytter har værket følgelig især kulturhistorisk betydning. Alskens løsøre passerer revue i broget mangfoldighed, og der gøres konsekvent rede for samtlige bogsamlinger. Allerede et flygtigt gennemsyn af disse bogfortegnelser gør det klart, at der her er samlet et meget værdifuldt materiale til belysning af, hvad Georg Hansen (*Degnen*, s. 60) har betegnet som »et interprotestantisk bogmarked«.

JOHAN JØRGENSEN

H. G. JUDGE: *Louis XIV. Problems and Perspectives in History*, ed. by Hugh F. Kearney. London, Longmans, 1965. X + 150 s., 1 planche. 10 sh. 6 d.

Den nye engelske serie *Problems and Perspectives in History* tager sigte på periodelæsningen i engelske gymnasier og universiteter. De enkelte bind er opbygget i tre afsnit, et udvalg af kilder, et udvalg fra de historikere, der har beskæftiget sig med emnet, og en kort diskussion af emnets problemer og perspektiver. I forbindelse med det historiografiske udvalg bringes desuden en selektiv bibliografi.

I det foreliggende bind er balancen i denne plan dog noget forskudt. Da der allerede foreligger et let tilgængeligt udvalg fra historikere, der har beskæftiget sig med Ludvig 14.s person og tidsalder (W. F. Church: *The Greatness of Louis XIV, Myth or Reality?*), rummer det historiografiske afsnit kun to korte klip fra Montesquieu og Voltaire, og hovedvægten er lagt på de samtidige kilder. Kildeudvalget er dækkende, men rummer ingen store overraskelser, det er for det meste gamle kendinge, Madame de Sevigné, Spanheim, Bossuet, Saint Simon osv., der er repræsenteret. Kildeudsnittene er illustrerende, de

rejser også mange problemer i kraft af deres modsigende vurderinger af hovedpersonen, men er for korte til at kunne danne udgangspunkt for en dyberegående metodisk drøftelse i undervisningen.

Bortset fra bibliografien (150 numre) vil bindet næppe have interesse for et dansk publikum, der allerede har adgang til en tilsvarende, på visse punkter mere givende, kildesamling i dansk oversættelse (Elin Bach: Ludvig XIV. Historiske Læsehæfter for Gymnasiet, udgivet af Historielærerforeningen, 2. udg. 1961).

NIELS STEENSGAARD

BREDO L. GRANDJEAN: Dansk ostindisk Porcelæn. Importen fra Kanton ca. 1700-1822. Udgivet med støtte fra Ny Carlsbergfondet. København, Thaning & Appels Forlag, 1965. 220 s. Ill. 120 kr.

Den danske import af kinesisk porcelæn igennem det 18. århundrede er ikke tidligere behandlet i sammenhæng. »Dansk ostindisk Porcelæn« er en monografi over en lille, men kulturhistorisk interessant gruppe inden for denne import. Det drejer sig om det såkaldte bestillingsporcelæn, som dekoreredes i Kina på bestilling af europæiske købere, ofte helt eller delvist efter europæiske anvisninger. I indledningen giver forfatteren en summarisk historisk skildring af den danske Kinahandel samt en mere udførlig teknisk redegørelse for porcelænets fremstilling og dekoration. En væsentlig del af bestillingsporcelænet, hvoraf stykker fra hertugdømmerne og Norge ikke er medtaget, befinder sig i privateje. Forfatteren understreger derfor, at der ikke er tale om en fuldstændig oversigt; men det fremlagte udvalg forekommer overbevisende som et repræsentativt udsnit af det danske bestillingsporcelæn gennem perioden fra ca. 1700 til 1822. Værkets tyngdepunkt er derfor det udførlige katalog over 143 stel eller enkeltstykker, forsynet med alle nødvendige data og illustreret i en lang række sobre fotografier.

En behandling af bestillingsporcelænet stiller historikeren overfor problemer. Porcelænet hjemførtes ikke af Asiatisk Kompagni, gennem hvis velbevarede arkiv importen ville kunne belyses; det hjemgik derimod som officerernes og mandskabets private gods og kan derfor normalt ikke efterspores i kompagniets og toldvæsenets papirer. Man er henvist til at søge oplysningerne i eventuelt bevaret privat materiale, og oftest med et kummerligt resultat. Det er imidlertid her lykkedes forfatteren at fremdrage interessant materiale, hvoraf især skal fremhæves supercargo Christian Lintrups privatarkiv fra 1740'erne.

En tilfredsstillende monografi over den danske Kinahandel savnes fortsat i dansk historisk litteratur. Når forfatteren derfor karakteriserer emnet som »fortrinligt behandlet« af Kay Larsen i »Den danske Kinafart« (1932), kan han næppe få tilslutning hertil fra mange historikere. For den, der skal arbejde med Kinahandelen, vil »Dansk ostindisk Porcelæn« derimod blive et beskedent, men højest velkomment supplement til de rækker af thepriser, der nødvendigvis vil blive ryggraden i et sådant arbejde.

OLE FELDBÆK